

Seletuskiri Vabariigi Valitsuse protokollilise otsuse „Eesti seisukohad majandus- ja rahandusküsimuste / eelarve nõukogu 15. novembri 2024. a istungil“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Majandus- ja rahandusküsimuste/eelarve nõukogu istungi päevakorras on Euroopa Liidu 2025. aasta eelarve. Eelarves kokkuleppele jõudmiseks toimub Euroopa Parlamendi (edaspidi parlament) ja nõukogu lepituskomitee koosolek.

Komisjon esitas EL 2025. aasta eelarveprojekti, mille kogumaht oli 199,7 miljardit eurot (+5,4% võrreldes 2024) kulukohustustena ja 152,7 miljardit eurot maksetena (+7,1% võrreldes 2024). Kulukohustused on õiguslikud lubadused kasutada raha tegevusteks, mille elluviimine ulatub üle mitme eelarveaasta. Maksetega kaetakse kulud, mis tulenevad käesoleva eelarveaasta ja eelnevate eelarveaastate jooksul ELi eelarvesse kirjendatud kulukohustustest. Eelarve kogumahule lisandub hinnanguliselt 72 miljardit eurot taasterahastu NGEU toetusi, mille EL lõi Covid-19 pandeemiast taastumiseks. ELi eelarve eesmärk on edendada rohe- ja digipööret ning luua töökohti, tugevdades samal ajal Euroopa strateegilist autonoomiat ja ülemaailmset rolli. Kooskõlas pikaajalise eelarve ülevaatusega 2024. aasta veebruaris on eelarves olulisel kohal toetus Ukrainale.

Nõukogu vähendas Euroopa Komisjoni ettepanekus esitatud kogusummasid järgnevalt: 191,53 miljardit eurot kulukohustusteks ja 146,21 miljardit eurot makseteks. Parlament on seisukohal, et kulukohustusi tuleb suurendada 1,235 miljardi euro ulatuses 200,952 miljardi euroni. Parlament on seisukohal, et nõukogu kavandatud kärped on põhjendamatud, ei ole tingitud vajaduste või vahendite kasutamise suutlikkuse objektiivsest hindamisest ning on paljudel juhtudel vastuolus kahe institutsiooni ühiste poliitiliste ambitsioonide ja poliitiliste kokkulepetega. Parlamendi hinnangul ei tohiks NGEU laenu intressikulude suurenemine kaasa tuua oluliste programmide, nagu Erasmus+ või teadus- ja arendustegevuse rahastamise vähenemist. Intressikulude katteks soovitakse nõukogust enam kasutada kulukohustustest vabastatud vahendeid.

Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 314 toodud erimenetlusele algas lepitusprotseduur 29. oktoobril ja lepituskomitee¹ ülesanne on 21 päeva kestva lepitusperioodi jooksul (mis lõpeb 18. novembri südaööl) koostada nõukogu ja parlamendi seisukohtade põhjal 2025. aasta Euroopa Liidu eelarve eelnõu ühistekst. Seejärel annab eelarvele lõpliku heakskiidu parlamendi täiskogu.

---

¹ Lepituskomitee koosneb EL nõukogu liikmetest või nende esindajatest ja võrdsest arvust Euroopa Parlamenti (EP) esindavatest liikmetest. Ühise teksti vastuvõtmine toimub nõukogus kvalifitseeritud häälteenamusega ja EP esindajate häälteenamusega.

Vabariigi Valitsuse protokollilise otsuse eelnõu ja seletuskirja on koostanud rahandusministeeriumi fiskaalpoliitika osakonna nõunik Taavi Kimmel (taavi.kimmel@fin.ee, 58 851472) ning kooskõlastanud eelarvepoliitika asekancler Sven Kirsipuu (sven.kirsipuu@fin.ee, 611 3515).

EL iga-aastase eelarve lepituskomitees osalevad tavapäraselt liikmesriikide alalised esindajad. Eesti alalise esindaja ametialaste kohustuste tõttu esindab Eestit nõukogu istungil ja lepituskomitee läbirääkimistel rahandustalituse direktor Andres Kuningas Eesti alalisest esindusest Euroopa Liidu juures.

2. Eelarveprotseduur

Iga-aastased EL eelarve läbirääkimised algavad mais või juunis kui Euroopa Komisjon (edaspidi komisjon) esitab järgmise aasta eelarveprojekti. Eelarveprojekti koostamisel lähtub komisjon 2021-2027 EL pikaajalise eelarve (MFF²) finantsprogrammeerimisest ning arvestab nõukogu ning parlamendi eelarvesuunistega. Kuna kahe eelarvepädeva institutsiooni seisukohad on erinevad (tavapäraselt on nõukogu seisukohad eelarve mahtu vähendavad ja parlamendi ettepanekud eelarve mahtu suurendavad), algatatakse 21-päevane lepitusprotseduur, mille lõpuks tuleks jõuda kokkuleppele. Kui kokkulepet ei saavutata, peab komisjon esitama uue eelarveprojekti. Kui ka selles ei jõuta kokkuleppele piisavalt vara, et parlament saaks eelarve kinnitada aasta viimasel täiskogul detsembris, tuleb järgmist aastat alustada eelmise aasta eelarve alusel. See tähendab, et komisjon võib iga kuu kasutada 1/12 eelmise aasta kinnitatud eelarve mahust. Praktikas ei ole seda siiski kordagi juhtunud. Eelarve vastuvõtmiseks peab seda nõukogus toetama riikide kvalifitseeritud häälteenamus ja parlamendi täiskogul liikmete lihthäälteenamus.

3. Euroopa Liidu 2025. aasta eelarve menetlus

3.1 Euroopa Komisjoni eelarveprojekt

Komisjon esitas EL 2025. aasta eelarveprojekti nõukogule ja parlamendile arutamiseks ning seisukoha võtmiseks 19. juunil 2024. . Ettepaneku kogumaht oli 199,7 miljardit eurot (+5,4% võrreldes 2024) kulukohustustena³ ja 152,7 miljardit eurot maksetena⁴ (+7,1% võrreldes 2024). Eelarve kogumahule lisandub hinnanguliselt 72 miljardit eurot taasterahastust NGEU toetusi, mille EL lõi Covid-19 pandeemiast taastumiseks. ELi eelarve eesmärk on edendada rohe- ja digipööret ning luua töökohti, tugevdades samal ajal Euroopa strateegilist autonoomiat ja ülemaailmset rolli. Kooskõlas pikaajalise eelarve ülevaatusega 2024. aasta veebruaris on olulisel kohal eelarvest toetus Ukrainale.

---

² Multi-annual Financial Framework

³ Kulukohustused on summad, mille ulatuses on võimalik kohustusi võtta, nt lepinguid sõlmida.

⁴ Maksekohustused on väljamakstavad summad, millest sõltub ka riikide sissemaksete vajadus konkreetsel aastal.

EL prioriteetidega tegelemiseks tegi komisjon ettepaneku eraldada esmatähtsates valdkondades järgmised summad (kulukohustustena):

- 53,8 miljardit eurot ühisele põllumajanduspoliitikale ning 0,9 miljardit eurot Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondile, Euroopa põllumajandustootjatele ja kaluritele, kuid ka selleks, et pakkuda kriisiohjamiseks vajalikku finantspaindlikkust;
- 49,2 miljardit eurot regionaalarengule ja ühtekuuluvusele, et toetada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, ning rohepöörde ja EL prioriteetsete projektide jaoks vajalikule taristule;
- 16,3 miljardit eurot EL partnerite ja huvide toetamiseks maailmas, milles muu hulgas eraldatakse 10,9 miljardit eurot naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi (Globaalne Euroopa) raames, 2,2 miljardit eurot ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA III) jaoks, 0,5 miljardit eurot Lääne-Balkani kasvurahastu jaoks ning 1,9 miljardit eurot humanitaarabiks;
- Ukraina rahastust eraldatakse toetustena lisaks 4,3 miljardit eurot, millele lisandub 10,9 miljardit eurot laenudena;
- 13,5 miljardit eurot teadusuuringutele ja innovatsioonile, millest 12,7 miljardit eurot on mõeldud EL teadusprogrammidele Horisont. Eelarveprojekt sisaldab ka Euroopa kiibimääruse rahastust, mis tehakse kättesaadavaks Horisondi programmi raames ja teiste programmide vahendite ümberpaigutamisega;
- 4,6 miljardit eurot Euroopa strateegilisteks investeeringuteks, millest 2,8 miljardit eurot Euroopa ühendamise rahastule, 1,1 miljardit eurot Digitaalse Euroopa programmile Digitaalne Euroopa ning 378 miljonit eurot InvestEU programmile;
- 2,1 miljardit eurot kulutusi kosmosevaldkonnale, peamiselt Euroopa kosmoseprogrammidele;
- 11,8 miljardit eurot vastupidavuse ja väärtuste tarbeks, millest muu hulgas 5,2 miljardit eurot taasterahastu NGEU kasvavateks laenukuludeks ning 4 miljardit eurot programmidele Erasmus+;
- 2,4 miljardit eurot keskkonna- ja kliimameetmetele, millest 771 miljonit eurot on mõeldud programmile LIFE, et toetada kliimamuutuste leevendamist ja nendega kohanemist, ning 1,5 miljardit eurot õiglase ülemineku fondile;
- 2,7 miljardit eurot EL piiride kaitseks, millest 1,4 miljardit eurot Integreeritud Piirihalduse Fondile ja 997 miljonit eurot Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametile (Frontex);
- 2,1 miljardit eurot rändega seotud kulutusteks Elis;
- 1,8 miljardit eurot kaitsevaldkonna küsimuste lahendamiseks, millest 1,4 miljardit eurot kaitsevõime arendamise ja teadusuuringute toetamiseks Euroopa Kaitsefondi raames ning 244,5 miljonit eurot sõjaväelise liikuvuse toetamiseks.

ELi 2025. aasta eelarve kulud kaetakse EL pikaajalise eelarve ülemmäärade arvelt ja neile lisanduvad NGEU kulud rahastatakse kapitaliturgudelt võetavatest laenudest.

3.2 Euroopa Komisjoni esitatud eelarve paranduskiri

Komisjon esitas 10. oktoobril 2025. aasta eelarve paranduskirja, millega suurendas kulukohustuste vahendeid 303,0 miljoni euro ja maksekohustuste vahendeid 2,657 miljardi euro võrra. Lisaks tavapärasele põllumajanduskulude prognoosi uuendusele on eelarvemahu muutus seotud esialgselt prognoositust väiksemate NGEU intressikuludega (195 miljoni euro võrra), sest taasterahastu väljamakseid tehakse 2024. aastal esialgu prognoositust vähem⁵. Maksekohustuste vahendeid suurendati ühtekuuluvuspoliitika fondidest 3 miljardi euro võrra Kesk-Euroopa ülejutuste kahjude leevendamiseks.

Paranduskirjas tegi komisjon ka ettepaneku kohendada mitme detsentraliseeritud asutuse, eelkõige Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Ameti (Eurojust), Euroopa Prokuratuuri (EPPO) ning ELi institutsioonide ja asutuste küberturvalisuse teenistuse (CERT-EU) kulude ja/või töötajate arvu. Selle ettepanekuga võetakse arvesse 2024. aasta palkade tõstmise mõju institutsioonide haldus- ja pensionikuludele ning lähtudes ostujõu ja inflatsiooni ajakohastatud prognoosidest, võrreldes 2025. aasta eelarveprojekti koostamisel kasutatud näitajatega⁶. Eelarve tulupoolt ajakohastati seoses Ühendkuningriigi väiksema osamaksuga (hinnanguline osamaks 2025. aasta eelarvesse väheneb 370 miljoni euro võrra).

Rubriigis 7 „Euroopa avalik haldus“ on muudatused peamiselt seotud 2024. aasta palkade suurema kohandamise mõjuga 2025. aasta halduskuludele. Sellest tulenevalt on komisjon ja teised institutsioonid oma palgakulud ümber arvutanud. See suurendab palgakulusid võrreldes 2025. aasta eelarveprojektis esitatud prognoosidega 147,9 miljoni euro võrra. Lisaks suureneb pensionikulude taotlus 67,9 miljoni euro võrra ja Euroopa koolide taotlus 4,3 miljoni euro võrra. Kokkuvõtlikult on ettepanek rubriigi 7 kulusid suurendada võrreldes 2025. aasta eelarveprojektiga 219,9 miljoni euro võrra, mis nõuab ühtse varuinstrumendi täiendavat kasutamist.

3.3 Nõukogu seisukoht eelarve kohta

Nõukogu võttis 13. septembril oma seisukoha EL 2025. aasta üldelarve kohta, millega soovib vähendada rubriikide kulukohustusi ja maksekohustusi vastavalt 1,519 miljardi euro ja 875,85 miljoni euro võrra, et säilitada piisavad varud, et oleks võimalik ootamatustele paremini reageerida. Nõukogu tegi ettepaneku muuta 2025. aasta eelarveprojekti kulukohustusi EL pikaajalises eelarves rubriikide lõikes järgmiselt:

- 1) Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalne turg: kulukohustuste vähendamine 640 miljoni euro võrra: teadusuuringud ja innovatsioon (-450 miljonit eurot); Euroopa strateegilised

---

⁵ 30. septembri 2024. aasta seisuga moodustasid taasterahastu lõpuleviidud väljamaksed 2024. aasta kolmanda kvartalini kokku 49,8 miljardit eurot, mis on 5,4 miljardit eurot vähem, kui prognoositi 2025. aasta eelarveprojekti koostamise ajal.

⁶ ELi personalieeskirjadest tulenevalt on kohustus palku vastavalt inflatsioonile ja liikmesriikide teenistujate palgakulu kasvule suurendada.

investeeringud (-147 miljonit eurot); ühtne turg (-210 eurot miljonit eurot) ja kosmos (-34 miljonit eurot). Rubriigi 1 varu⁷ oleks 861 miljonit eurot.

- 2) Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused: 2a) majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus - kulukohustuste vähenemine 0,13 miljoni võrra sotsiaalfondi ESF+ realt. Rubriigi varu oleks 0,9 miljonit eurot. 2b) vastupidavus ja väärtused: kulukohustuste vähenemine 808 miljoni euro võrra, mis on seotud järgmisega: taasterahastuga seotud kulud -462 miljonit eurot ja Loov Euroopa programm -345 miljonit eurot. Kuna alamrubriigis 2b varu ei ole, soovitatakse kasutusele võtta paindlikkusinstrument 915 miljoni euro ulatuses (-276 miljonit eurot) ja EURI instrument 707 miljoni euro ulatuses (-531 miljonit eurot).
- 3) Loodusvarad ja keskkond: kulukohustuste vähendamine 3,8 miljoni euro võrra keskkonna- ja kliimameetmete programmist (LIFE) eelarve realt. Rubriigi 3 varu oleks 65 miljonit eurot.
- 4) Ränne ja piirihaldus: kulukohustuste vähendamine 65,9 miljoni euro võrra piirihalduse eelarve realt. Rubriigi 4 varu oleks 160,3 miljonit eurot;
- 5) Julgeolek ja kaitse:- kulukohustuste vähendamine 5 miljoni euro võrra. Turvalisuse fondi ISF vahendeid vähendada 10 miljoni euro võrra, samas lisati sõjalisele liikuvusele 10 miljonit eurot. Rubriigi varu oleks 5 miljonit eurot.
- 6) Naabruskond ja maailm: Nõukogu teeb ettepaneku suurendada kulukohustusi 21,8 miljoni võrra EL välistegevuse eelarve real. Rubriigi varu oleks 23 miljonit eurot.
- 7) Euroopa Avalik haldus: kulud komisjoni 2024. aasta eelarveprojekti esitatud kujul heaks kiita. Kuna rubriigis 7 ei ole varu, soovitatakse võtta kasutusele ühtne varuinstrument (SMI – *Single Margin Instrument*) kogusummas 475 miljonit eurot, millest 328 miljonit eurot institutsioonide halduskuludeks ja 147 miljonit eurot kõikide EL institutsioonide ja asutuste pensionide jaoks, et võimaldada täita kohustusi vastavalt komisjoni eelarveprojekti ettepanekule.

Rubriigis 2b (vastupidavus ja väärtused) nähakse ette kulud NGEU laenu intresside maksmiseks. Kuna intressimaksed on suuremad, kui 2020. aastal 2021-2027 EL pikaajalise eelarve kokkuleppes prognoositi, siis lepitati 2024. aasta veebruaris EL pikaajalise eelarve ülevaatusega kokku täiendavate kulude katmise viis. Selle järgi on eesmärk perioodi peale pool täiendavatest intressikuludest katta rubriigi 2b seest, selle varudest ja eriinstrumentidest ning teine pool EL eelarves vabastatud kohustustest (st need võetud kohustused, mida lõpuks välja ei maksta ning mis muidu liikmesriikide sissemakseid vähendaks, sisuliselt nõ lisaraha liikmesriikidelt). Nõukogu seisukoht põhineb NGEU rahastamiskulude suhtes konservatiivsemal lähenemisviisil, et tagada 2025-2027 aastate peale keskmisena eesmärk, et pool täiendavast lisakulust hüvitatakse EL eelarve seest ja pool lisarahast ehk vabastatud

---

⁷ Varud on pikaajalises eelarves sätestatud võimalikud lisavahendid hädaolukordadele reageerimiseks või ettenägematuteks vajadusteks rubriikide eelarve ja pikaajalises eelarves sätestatud vahendite ülemmäärade vahel. Varude ümberpaigutamiseks rubriikide ja eelarveaastate vahel on loodud ühtne varuinstrument SMI.

vahenditest⁸. Kuna eelarveperioodi lõpuaastail 2026-2027 on tõenäoliselt keerulisem eelarve sees kokkuhoiukohti leida, siis on 2025. aasta EL eelarve suhtes nõukogu positsioon, et 65% täiendavast intressikulust kaetakse eelarve seest ja 35% kohustustest vabastatud vahenditest, mis on kooskõlas ettevaatliku eelarvestamise ja usaldusväärse finantsjuhtimisega. Sellest tulenevalt on nõukogu kooskõlas pikaajalise eelarve ülevaatuse kokkuleppega otsinud muid rahastamisvõimalusi, vähendades muuhulgas Erasmus+ programmi vahendeid, et luua rohkem varusid.

3.4 Euroopa Parlamendi seisukoht

Euroopa Parlament võttis Euroopa Liidu 2025. aasta eelarve kohta seisukoha 23. oktoobril 2024, millega toetatakse kliimameetmete hoogustamist, rände- ja julgeolekuvajaduste haldamist ning ELi toetuse tugevdamist naaberpiirkondadele, kus esineb geopoliitilisi ja humanitaarkriise. Lisaks soovitakse hoogustada programme terviseprobleemide lahendamiseks, noorte, põllumajanduse ja maapiirkondade toetamiseks ning loodusõnnetuste all kannatavate inimeste abistamiseks. Parlament rõhutab, et Venemaa põhjendamatult agressioonisõda Ukraina vastu on toonud kaasa olulisi majanduslikke ja sotsiaalseid tagajärgi inimestele kogu Euroopas, eriti kõige haavatavamates eeslinniriikides ja Ukrainas ning see nõuab ELilt kõikehõlmavat ja resoluutset vastust. Parlament taastas eelarves nõukogu kavandatud rahastamiskärped ning suurendas kulukohustusi 1,235 miljardi euro ulatuses 200,952 miljardi euroni. Maksekohustusteks määrati 153,5 miljardit eurot. Parlament on seisukohal, et nõukogu kavandatud kärped on põhjendamatud, ei ole tingitud vajaduste või vahendite kasutamise suutlikkuse objektiivsest hindamisest ning on paljudel juhtudel vastuolus kahe institutsiooni ühiste poliitiliste ambitsioonide ja poliitiliste kokkulepetega. Parlamendi hinnangul ei tohiks NGEU laenu intressikulude suurenemine kaasa tuua oluliste programmide, nagu Erasmus+ või teadus- ja arendustegevuse rahastamise vähenemist. Intressikulude katteks soovitakse nõukogust enam kasutada kulukohustustest vabastatud vahendeid ehk nõ lisaraha.

Euroopa Parlamendi ettepanekud 2025. aasta eelarveprojekti kulukohustuste kohta EL pikaajalise eelarve rubriikide lõikes on järgmised:

1) Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond - suurendada kulukohustusi eelarveprojektiga võrreldes 419,1 miljoni euro võrra ning nõukogu positsiooniga võrreldes 1,06 miljardi euro võrra:

- suurendada Horisondivahendeid 242 miljoni euro võrra;
- taastada nõukogu 50 miljoni euro kärbe tuleviku tuumajaamade programmi (ITER - *International Thermonuclear Experimental Reactor*) real;
- suurendada Euroopa ühendamise rahastu transpordi ja energia valdkonna (CEF) vahendeid 2024. aasta eelarveprojektiga vastavalt 40 ja 30 miljoni euro võrra (nõukogu CEF-Digi kärbe eelarveprojektiga võrreldes 110 miljonit eurot).

2) Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus - alamrubriigi 2a vahendeid suurendada 6,3 miljoni euro võrra. 2b – Vastupidavus ja väärtused - suurendada kulukohustusi

---

⁸ Vabastatud vahendid hõlmaksid ühtse varuinstrumendi SMI ja paindlikkusinstrumendi rakendamist.

eelarveprojektiga võrreldes 260,3 miljoni euro võrra ning nõukoguga võrreldes 1,06 miljardi euro võrra:

- suurendada programmi „Erasmus+“ vahendeid 70 miljoni euro võrra (nõukogu kärbe eelarveprojektiga võrreldes 295 miljonit eurot);
- suurendada programmi „EL tervise heaks“ vahendeid 50 miljoni euro võrra;
- NGEU intresside täiendav kulu: nõukogu tegi ettepaneku vähendada NGEU intressikulude katmise osa, mis vabastatud kohustustest rahastatakse 456,1 miljonit euro võrra, parlament suurendas seda 372 mln võrra.

3) Loodusvarad ja keskkond - suurendada vahendeid 148,3 miljoni euro võrra:

- suurendada EAGF vahendeid eelarveprojektiga võrreldes 96 miljoni euro võrra;
- suurendada LIFE programmi vahendeid eelarveprojektiga võrreldes 49 miljoni euro võrra.

4) Ränne ja piirihaldus – suurendada eelarveprojektiga võrreldes 62 miljoni euro võrra ning nõukoguga võrreldes 127,9 miljoni euro võrra.

- suurendada Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi (AMIF) vahendeid eelarveprojektiga võrreldes 25 miljoni euro võrra;
- suurendada piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (BMVI) vahendeid eelarveprojektiga võrreldes 35 miljoni euro võrra (lisaks nõukogu eelarveprojekti täiendamisele 23 miljoni euro võrra).
- Taastada nõukogu Frontex vahendite kärbe 89 miljoni euro ulatuses ja lisada 2 miljonit eurot.

5) Julgeolek ja kaitse – suurendada vahendeid eelarveprojektiga võrreldes 41 miljoni euro võrra ning nõukoguga võrreldes 46 miljoni euro võrra.

- suurendada sõjaväelise liikuvuse vahendeid eelarveprojektiga võrreldes 20 miljoni euro võrra (lisaks nõukogu eelarveprojekti täiendamisele 10 miljoni euro võrra).

6) Naabrus ja maailm - suurendada vahendeid eelarveprojektiga võrreldes 256 miljoni euro võrra ning nõukogu positsiooniga võrreldes 234 miljoni euro võrra.

- suurendada Globaalse Euroopa fondi (NDICI-GE) vahendeid eelarveprojektiga võrreldes 128 miljoni euro võrra;
- suurendada humanitaarabi (HUMA) vahendeid eelarveprojektiga võrreldes 120 miljoni euro võrra (lisaks nõukogu eelarveprojekti täiendamisele 30 miljoni euro võrra).

7) Euroopa avalik haldus – suurendada vahendeid eelarveprojektiga võrreldes 42 miljoni euro võrra, vastanduses sellega nõukogu kärpele 15 miljoni euro ulatuses:

- suurendada Euroopa välisteenistuse (EEAS) vahendeid 38,4 miljoni euro võrra delegatsioonide turvalisuse tagamiseks.
- toetada komisjoni paranduskirjas tehtud ettepanekut suurendada 219,9 miljoni euro võrra 2025. aasta palgauuendusi, mis on täielikult rahastatud ühtse varuinstrumendi SMI kasutamise kaudu.

Tabel 1. Komisjoni, nõukogu ja parlamendi ettepanekud 2025 EL eelarveks

Eelarverubriigid Kulukohustused mln eurot	Erinevus komisjoni 2025 eelnõust			
	2025 eelarve- projekt	Parandus- kiri 1	Nõukogu positsioon	Parlamendi positsioon
1 Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	21 377,7	4,9	-643,2	419,1
2a Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	66 360,2	0	-0,1	6,3
2b Vastupidavus ja väärtused	11 76,7,9	-184,5	-808,6	260,3
3 Loodusvarad ja keskkond	57 275,0	-350,5	-3,9	148,3
4 Ränne ja piirihaldus	4 776,5	2,6	-65,9	62,0
5 Julgeolek ja kaitse	2 617,0	4,6	-5,0	41,0
6 Naabrus ja maailm	16 258,2	0	21,7	256,2
7 Euroopa avalik haldus	12 614,4	219,9	-15,0	42,3
Kulukohustused rubriikides	193 046,9	-303,0	-1 519,9	1 235,4
Erivahendid	6 669,9	0	0	0
Solidaarsus ja hädaabireserv (SEAR)	1 750,6	0	0	0
Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond (EGF)	34,5	0	0	0
Brexit reserv (BAR)	564,4	0	0	0
NGEU täiendav intressikulu vabastatud kohustustest	1 239,1	-97,0	-531,0	371,7
Ukraina reserv	4 320,4	0	0	0
Mittetemaatilised erivahendid	1 683,2	137,5	-292,0	476,8
Paindlikkusinstrument	1,192,8	-82,4	-277,0	434,4
Ühtne varuinstrument (SMI)	490,4	219,9	-15,0	42,3

4. Eesti seisukohad nõukogu ja parlamendi läbirääkimisteks lepituskomitees

Nõukogu ja parlamendi seisukohad erinevad 2,8 miljardi euro võrra, parlament soovib eelarve suurendamist 200,9 miljardi euroni, samas kui nõukogu tegi ettepaneku vähendada eelarve 198,2 miljardi euroni (Euroopa Komisjoni eelarveprojekt 199,7 miljardit eurot).

Eesti huvides on, et 2025. aasta eelarve saaks sel aastal vastu võetud ning oleme lepituskohtumisel valmis kompromissideks, et leida parlamendiga ühine arvamus. Parlamendi ettepanekutest saaksime toetada kulukohustuste suurendamist, mis on seotud julgeoleku, kaitse ja humanitaarabiga ning rände ja piirihaldusega. Lisaks saame toetada Euroopa Parlamendi ettepanekut suurendada transpordi- ja energiasektoris Euroopa ühendamise rahastu programmi eelarvemahtu, mille raames teostatakse üleeuroopalisi investeeringuid transporditaristu (sh Rail Balticu) ehitamiseks. Covid-19 pandeemia mõjude leevenduseks loodud taasterahastu täiendavate intressikulude katmisel eelistame kokkulepet, mis ei tooks kaasa EL programmide ebaproportsionaalset vähendamist, millega võib omakorda kaasneda Eesti saadavate EL toetuste vähenemine. Halduskulude suurenemisel tuleks tagada kooskõla pikaajalises eelarves sätestatuga ning et EL institutsioonid ja ametid saaksid palgakulude indekseerimisel ja pensionikulude puhul täita oma õiguslikke kohustusi.

Eesti riigieelarvesse on 2025. aastaks kavandatud EL eelarve makseteks 378,7 miljonit eurot (+6% võrreldes aastaga 2024). Arvestatud on eeldatavate mõjudega EL pikaajalise eelarve 2021-2027 ülevaatusel, mis võivad suurendada Eesti ja teiste EL liikmesriikide makseid 2024-2027 tulenevalt Ukraina täiendavast toetamisest, ELi poolt taasterahastu finantseerimiseks võetud laenude intressikulude kasvust ning lisarahast EL eelarvest rände. Lisaks kiirenevad väljamaksed riikidele ühtekuuluvuspoliitika programmidest (lõppenud on 2014-2020 perioodi vahendite kasutamine ning 2021-2027 perioodi maksed hakkavad saavutama perioodi tiputaset). Arvesse on võetud ka kohustus tasuda 2024. aastal Ukrainale antava makrofinantsabi laenude intressikulud, milles liikmesriigid on kokku leppinud. Eesti sissemakse täpne suurus selgub, kui eelarve maksekohustuste maht on kokku lepitud.

Eesti seisukohad:

- Peame tähtsaks kokkuleppe saavutamist Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahel Euroopa Liidu 2025. aasta eelarve suhtes, et tagada Euroopa Liidu poliitikate stabiilne ja viivitusteta rahastamine.
- Peame oluliseks Euroopa Liidu 2025. aasta eelarves vahendite eraldamist Ukraina igakülgselt abistamiseks ning Ukraina-vastase agressioonisõja majandusliku, sotsiaalse ja humanitaarmõjuga seotud tagajärgedega tegelemiseks.
- Toetame ettepanekuid suurendada humanitaarabi ja sõjaväelise liikuvuse ning transpordi- ja energiasektoris Euroopa ühendamise rahastu programmi eelarvemahtu.
- Eesti leiab, et taasterahastu „Next Generation EU“ suurenenud intressikulude maksmine ei tohiks kaasa tuua Erasmuse, teadus- ja arendustegevuse ja teiste programmide rahastamise olulist vähenemist, mistõttu tuleks rohkem kasutada eelarves kasutamata jäänud vahendeid.